

USTA VE MARGARİTA

MIHAİL BULGAKOV

iStock™
Credit: ChrisGorgio

**WOLAN VE MEFİSTO GİBİ ŞEYTANINIZ BOL
OLSUN**

**AMA «BİZ ŞETAN AYRINTIDA GİZLİDİR»
DİYECEĞİZ**

SUNUM SIRASI İLE İLGİLİ BİLGİ

BİRİNCİ BÖLÜMÜ

- ***Bu kitabı neden seçtim***
- ***Yazarın hayatı***
- ***Etkilendiği yazarlar***
- ***Edebi yönü***
- ***Eserleri (Genç Bir Doktorun Anıları, Köpek Kalbi, Ölümcül Yumurtalar, ve Şeytanname ile ilgili özet bilgi verilecek)***

İKİNCİ BÖLÜM

- ***Romanın arka planı (Faust, İncil, Paskalya takvimi ve Sovyet gerçekliği ile ilgili açıklamalar)***
- ***Romanın karakterleri (Kudüs de ve Moskova da)***
- ***Romanın ana hatları (Bölümleri, Kudüs, Moskova, Platus ile ilgili paylaşımlar)***
- ***Anlatım dili***
- ***Romanın psiko- sosyal değerlendirilmesi.***

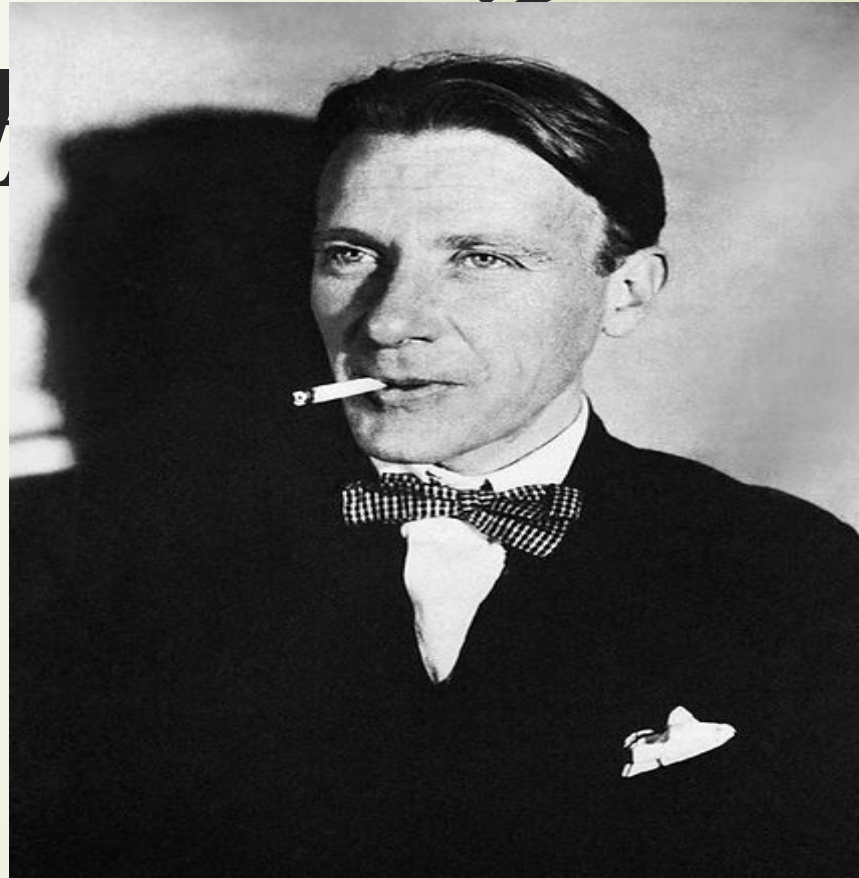
BİRİNCİ BÖLÜM

BU KİTABINEDEN SEÇTİM

- Cumhuriyet kitapta tanıtımını okumuştum.
- Denk gelen kitap fuarından aldım
- Bu sene okuduğumuz Milan Kundera'nın ŞAKA kitabı ile bir parça benzerlik yakalamıştım

Mihail Afanasyeviç

**1916'da Birinci Dünya Savaşı yıllarında,
tıp fakültesinden mezun olur.**

MIHAIL BULGAKOV

***1913'te henüz tıp fakóltesi öğrencisiyken
yetenekli bir piyanist olan Tatiana
Nikolayevna'yla evlenir***

YAZARIN HAYATI

- **15 Mayıs 1891 tarihinde Ukrayna'nın Kiev şehrinde dünyaya geldi**
- **Annesi Varvara Mihailovna Pokrovskaya öğretmen, babası Afanasiy İvanoviç Bulgakov ise Kiev İlahiyat Akademisi'nde hocaydı.**
- **Kiev Üniversitesi'nde tıp okudu.**
- **Yetenekli bir piyanist olan Tatiana Nikolayevna'yla evlendi.**
- **Birinci Dünya Savaşı sırasında cephe ve taşra hastanelerinde hekimlik yaptı. Buradaki deneyimleri *Genç Bir Köy Hekimi* (1927) eserini etkilemiştir**
- **Savaş yıllarında başlayan morfin bağımlılığını eşinin yardımlarıyla yendi ve savaş bittikten sonraki yıl tam zamanlı yazar olmaya karar verdi.**
- **10 Mart 1940'ta hayatını kaybetti**

ETKİLENDİĞİ ESELER VE SEVDİĞİ YAZARLAR

- Ünlü Alman hezarfeni, oyun yazarı **JOHANN WOLFGANG VON GOETHE**'nin **FAUST** adlı eseri (**Kahramanı ŞEYTAN** adlı şiirsel oyunu)
- **GOGOL**, (ikisi de Ukrayna doğumludur. *Burun ve Ölü Canlar* eserlerinden etkilenmiştir. Yazarda da *Ölü canlar'ı* yakmak istemiştir.)
- **PUŞKİN**,(Ölümünü cinayet olarak yorumlar, (düllo da ölmüştür.) Onun için ***Son Günler*** adlı bir kitap yazmıştır)
- **DOSTOYEVSKİ**,
- **SALTKOV- SHCHEDRİN**
- **DİCKENS**

YAZIN HAYATI VE ESERLERİ

- **Beyaz Muhafız , Bulgakov'un ilk ve önemli eserlerinden biridir. 1918 ile 1923 yılları arasında Ukrayna'da patlak veren iç savaş 15 milyon Rus'un hayatına mal olur. Mihail Bulgakov'un yarı otobiyografik ilk romanı**

Roman, babalarını yıllar önce kaybetmiş Turbin ailesinin 3 genç ferdinin, annelerinin ölümünün hemen ardından, aniden gelen iç savaşın ortasında sürüklenmelerini ve hayata tutunma çabalarını anlatıyor. Bu roman *Turbin Günleri* adıyla oyunlaştırılır. Stalin' oyunu 15 kez seyrettiği söylenir. "*Turbin Günleri*". Dönemin "*Martı*"sı kabul edilen oyun Beyaz Ordu'yu iyi bir şekilde resmettiği için şimşekleri üzerine çekse de, Stalin'in en sevdiği oyunlardan biriydi. 1929 yılında yasaklandı, 1932 yılında tekrar repertuara alındı.

1924 yılında yazdığı bilimkurgu hikâye *Ölümcül Yumurtalar* gizli polise "Kızıl hükümete yapılmış haksız bir iftira" olarak şikâyet edildi.

- Ertesi yıl yazdığı *Köpek Kalbi* (1925) ise bilimkurgu kisvesinde bir Sovyet hayatı eleştirisiydi ve basılamaz kabul edildi.
- 1931 yılında "*Adem ile Havva*" oyununu yazar.

- **1936'da yazmaya başladığı *Teatral Bir Roman (Siyah Kar)*'da bir oyun yazarı olarak tecrübelerinden yola çıkar ve dönemin tiyatro dünyasının perde arkasını sunar okura. *Teatral Bir Roman* daha sonra *Siyah Kar* adıyla yayımlanır.**
- **Teatral Bir Roman (Siyah Kar) bilgisizlikler, zevksizlikler, çekememezlikler çevresinde bir yayın ortamını yerelden evrensele yol olarak anlatıyor.**
- **1930 yılında yazmaya başladığı baş yapıtı olan *Usta ile Margarita*; «*Kara Büyü*» «*Mühendis Turnağı*» «*Büyük Başkan*» «*Karanlığın Prensi*» gibi isimlerle alır. Oyun ve kısa öyküler çalışmalarının ardından 1938'de tamamlanır.**

GENÇ BİR DOKTORUN ANILARI

- **Bulgakov** hastalardan çok doktorun korkusunu öne çıkarır. **Genç Bir Köy Hekimi'ndeki genç doktor** karakterler tıp eğitimi aldıkları için pişmanlık duyarlar. Bir insanı yaşama döndürmeye çalışırken ölümüne neden olmaktan korkarlar. Ayrıca doktor karakterlerden biri gibi kendisi de uyuşturucu bağımlısı olmuştur. Eşinin yardımı ile tedavi olur
- **Anton Çehov'dan farklıdır Bulgakov**, doktorluğu sevmez. **Çehov** mesleğini konu alarak yazdığı öykülerinde hastalarına sevecenlik ve insancılıkla yaklaşan, onları iyileştirmeye çalışan doktor karakterleri çizerken Çehov'a kayıtsızdır, ondan etkilenmemiştir
- **Bulgakov**, dört yıl doktorluk yapar, 1920'den sonra mesleğini bırakıp kendini tamamen edebiyata verir,
- (**Üzerinde Horoz Resmi Olan Havlu**)

KÖPEK KALBI

- **Dünyaca ünlü Moskovalı bir cerrah bir sokak köpeğini evine alır, ölmüş bir adamın testislerini ve beyninin bir parçasını organ nakliyle köpeğe takar. Operasyon beklenmedik sonuçlar doğurur. Tehlikeli bir insan-hayvan yaratılmış ve profesörün saygın yaşamı bir kabusu dönüşmüştür.**
- **Köpek Kalbi'nde, köpekler üzerinde çalışan bir profesörden hareketle, her şeyi bir sisteme oturtmaya çabalayan yeni rejime alegorik bir dille karşı çıkmıştır.**
- **Kitap, absürd ve komik bir hikaye gibi ya da Rus Devrimi'ni konu alan bir taşlama olarak okunabilir. Frankenstein'ın öyküsüne ve Kafka'nın eserlerine benzetilebilen roman, sürrealist bir mizah dehası sergiliyor.**
- ***Köpek Kalbi* kitabını 1925 yılında kaleme almasına rağmen, Batı'da 1968'de, SSCB'de ise 1987'de yayımlanabilir.**

ÖLÜMCÜL YUMURTALAR

- ***Ölümcül Yumurtalar kitabı*, iktidarın ve bilginin kötüye kullanılmasının sonuçlarına işaret eden parlak bir sistem eleştirisidir**
- **KONUSU; 1917 Rus Devrimi'ni izleyen çalkantılı dönemde yeni bir Rus gerçekliği ortaya çıkarken, zooloji profesörü Persikov da bilimsel çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmalar sırasında, tesadüfen canlı organizmaların üreme hızlarını artıran ve onları devleştiren yeni bir *kızıl ışın* keşfeder. Tam da o sıralarda Sovyet Cumhuriyetleri'nde bütün tavukları kırıp geçiren bir salgın patlak verince, Persikov'un henüz test edilmemiş buluşu bu soruna çare olarak görülür. Ne de olsa, bilimde kaydedilen ilerlemelerle düşmanları ve rakipleri geride bırakma, Stalin döneminin yol gösterici ilkesidir.**
- **Stalin'in iktidara geldiği 1924 yılında yazılmasına karşın, 1928'de geçen bu bilimkurgu daha sonra basılır**
- *"Kurbağa ağır ağır kafasını kıpırdattı ve ferin söndüğü gözlerinde, "Pisliksiniz siz, başka bir şey değil..." kelimeleri açık seçik göründü."*

ŞEYTANNAME

- Fantastik unsurlar, gerçeküstücü ve mizahi anlatım, yazarın edebiyatına damgasını vurmuştur. İlk eserlerinden biri olan “Şeytani” adlı kitabında fantastik olaylara ek olarak devlet bürokrasisinin sıradan bir adamı çılgınlığa sürükleme hikâyesi, duyguları, düşünceleri anlatılır .
- Gogol, hicvini korku unsurlarından yoğurmuştu; eserleri her türlü garabetin meskeni, yaşam alanına dönmüştü. Cinler ve şeytanlar korkutup kaçan figürler değil, ana kahramanları olmuştu. Gogol’den sonra evsiz kalan üç harflilere başlarını sokacakları eserler veren de Bulgakov idi. Bir akrabalık bağını takip etmemizi mümkün kılan da, her türlü gotik zevatın hem Gogol, hem de Bulgakov’un eserlerinde korkuturken güldürmesiydi. Hâlâ daha olanca ağırlığıyla küçük insanların ezen meşhur devlet bürokrasisiyle toplumsal bellekler bu iki ismin eserlerinde hesaplaştılar.

TİYATRO VE BULGAKOV

- **Mihail Bulgakov aslında romancı olarak tanınsa da, yaşarken çalışmaları tiyatroya yöneliktir. Ancak, 1920'den itibaren yazdığı oyunlar sansürlenir ve sahnelenmez.**

TİYATRO İLE İLGİLİ ESERLERİ

- Moskova Sanat Tiyatrosu'yla çalışmaya başlayan Bulgakov, 1928 yılına kadar Moskova'da üç başarılı oyun sahnelemiştir
- «Zoyka'nın Dairesi» «Yobazlar Birliği», «Moliere», «Türbin'lerin günü» uzun süre sahnelenir.
- “*Kızıl Ada*” ve Beyaz Muhafız'dan uyarladığı bir eseridir
- “*Türbin Günleri*”. Dönemin “*Martı*”sı kabul edilen oyun Beyaz Ordu'yu iyi bir şekilde resmettiği için şimşekleri üzerine çekse de, Stalin'in en sevdiği oyunlardan biriydi. 1929 yılında yasaklandı
- Rusya'dan kaçan Beyaz Rusları konu alan “*Kaçış*” (1928) daha sahnelenmeden yasaklandı. Stalin'in 60. doğum günü için sipariş edilen “*Batum*” (1939) isimli oyunu sansür heyetinden geçtiyse de, Stalin tarafından reddedildi.
- 1937- 38 yılında Don Kişot tiyatro eserini yazar

ESERLERİ

**Usta ile Margarita, yirminci yüzyıl edebiyatının
başyapıtlarındandır.
Diğer eserleri**

ESERLERİ

- **Genç Bir Doktorun Anıları**
- **Usta ve Margarita**
- **Morfin**
- **Kaybolmuş Bir Göz**
- **Usta ile Margarita (Çizgi Roman)**
- **Bir Ölünün Anıları**
- **Kızıl Moskova**
- **Hayatımızın Bir Günü**
- **Moliere Efendi**
- **Son Günler (Aleksandr Puşkin)**
- **Morfin- Leviathan**
- **Bir Delinin Hikayesi**

KİTAPLARI -

- * **Köpek Kalbi**
- * **Ölümcül Yumurtalar**
- * **Şeytani**
- * **Gelecekte Beklentiler**
- * **Beyaz Muhafız**
- * **Çelik Boğaz**
- * **Stalin'e Mektuplar**
- * **Kol Manşetinde Notlar**
- * **Adem ve Havva**
- * **Saldırı**
- * **Hayatın ve Ölümün Saati**
- * **Secilmiş Eserleri**

***Mihail Bulgakov, Elena Sergeevna Bulgakova,
1935***

EDEBİ KİŞİLİĞİ

- **Bulgakov postmodern edebiyata öncülük eden yazarlardan biridir**
- **Romanları yergi ve mizahla dolu fantastik özellik taşır**
- **Trajik ve dokunaklı olsa da her şeyden önce Bulgakov eğlence hissi uyandırmanın peşinde. Mizah kullandığı öğelerden biridir.**
- **Sovyet yaşam tarzına yönelik keskin bir hiciv, dinsel semboller vardır.**
- **fantastik, doğaüstü ve kötücül olan ne varsa bunları günlük hayatın sıradan olayları gibi ele alır**

-
- Rus dönemi yazarları arasında yer alan fakat hiçbir zaman bu yazarlar tarafından kabul görmeyen bir yazar olarak kalmış.
 - Ama bu onun düşüncelerini değiştirmesine neden olmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

MODERN KLASİKLER Dizisi - 114

MIHAIL BULGAKOV USTA VE MARGARİTA

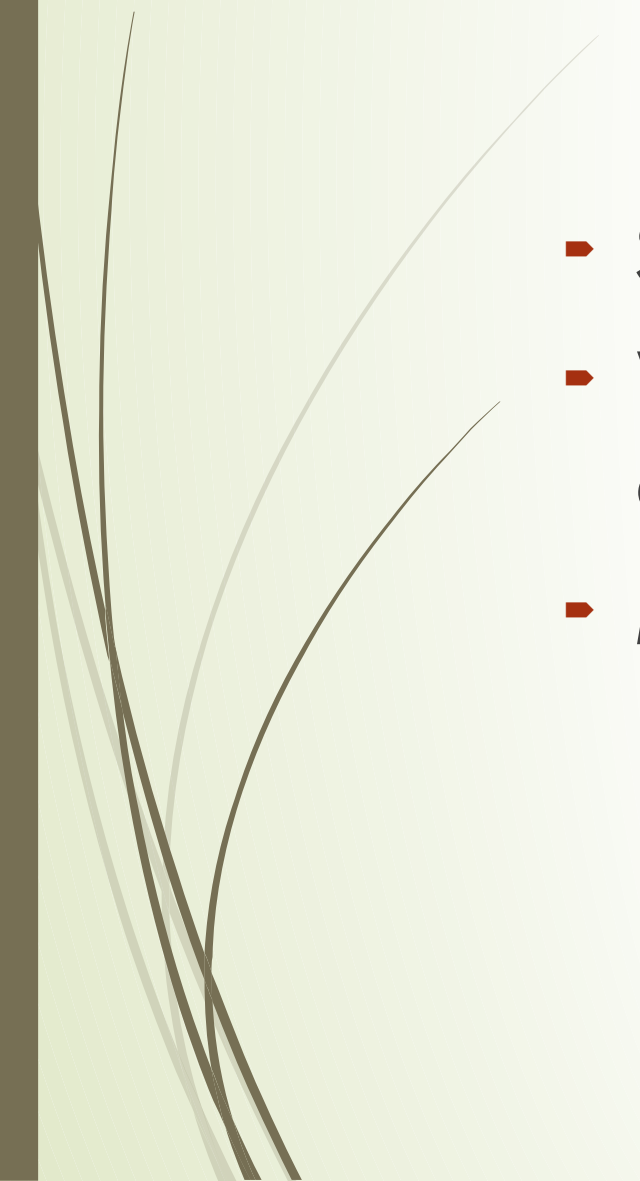
RUSÇA ASLINDAKİ ÇEVİREHİ:
MUSTAFA KIRMAL YILMAZ

USTA VE MARGARİTA

KİTABIN KURGUSU

- Şeytan Woland çetesinin yarattığı olaylar
 - Vali Pontius Pilaten' tutumu ve İsa'nın çarmıha gerilişi
 - Margarita ve ustanın aşkı
-

KONUNUN KISA TANITIMI

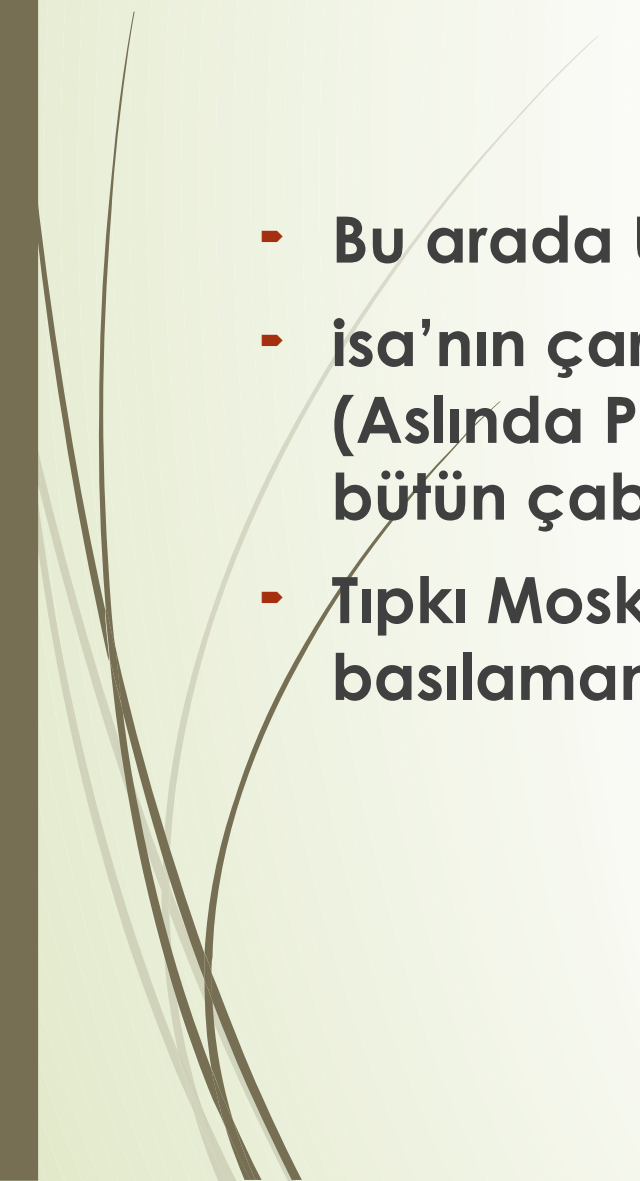
- **Hikaye, 200 yıllık bir aradan sonra Plate'nin, ve Ustanın öyküsü Moskova'ya taşır.**
- **Yazarlar birliği başkanı olan Berlioz'un bir trenin altında kalarak ölmesiyle başlar. Ve Woland bu ölümü daha kazadan birkaç dakika önce Berlioz ve arkadaşı Ivan'a anlatmıştır. Kazanın gerçekleşmesinden sonra Ivan olanlara anlam veremediği için neredeyse aklını kaybetme seviyesine gelir.**

-
- **Woland bu kazadan önce onlara Pontius Pilatus hakkında da bir hikaye anlatmıştır. Sanki yüzyıllar önce yaşayan Pilatus'u tanırmış gibi anlattığı bu hikaye de son derece çılgıncadır.**
 - **Berliöz ve Ivan bu hikayeyi büyülenmiş gibi dinlerken dakikalar sonra Berlioz'ün başına gelecek felaketleri duyunca bu dinletiyeye bir son vererek Woland'dan uzaklaşmak isterler.**

Woland Berlioz'un dökülen bir yağa basıp trenin altında kalarak kafasının kopacağını önden nasıl bilebilir? Tüm bu olanlarla ve Moskova'yı bir tehlikeden korumak için Woland'ı aramaya koyulur.

- Tüm bu çılgın düşünceler Ivan'ın akıl hastanesine kapatılmasına neden olur ve burada , Pontius Pilatus hakkında yazdıkları sebebiyle buraya kapatılan Usta ile tanışır**
- Ivan'ın başına bunlar gelirken Moskova'da çılgınlıklarına devam eden Woland ve ekibi bir tiyatro gösterisi ile ortalığı birbirine katar.**

- **Halka dışsal değişim yerine içsel değişimlerinin olmadığını anlatmaya çalışır. Gökten tüm seyircilere para yağdırmaları ve o paraların kapiş kapiş izleyiciler tarafından toplanması ile işler iyice karışır. Toplanan paralar birkaç gün içinde gazoz kapaklarına dönünce insanlar akıl sağlıklarından iyice şüphe etmeye başlar.**
- **Moskova'da artık her gün edebiyat dünyasından bir isim akıl sağlığını kaybederek akıl hastanesine kapatılmaya başlar.**

-
-
- Bu arada Usta romanında Kudüs'ü anlatır
 - İsa'nın çarmıha gerilişi ve onun kaderi Pontus Platu'un elindedir. (Aslında Platus, İsa'nın tavrını ve düşüncelerini beğenir) . Ama bütün çabalarına rağmen onu idamdan kurtaramaz.
 - Tıpkı Moskova'daki Usta'nın romanında yazarlar birliğinin engeli ile basılamaması gibi.

-
-
- **Ivan'ın akıl hastanesinde tanıştığı Usta'nın sevdiği kadındır Margarita. Başka bir adamla mutsuz bir evliliği varken Usta ile yaşadıkları paylaşımlar ve sonrasında Usta'nın bir anda ortadan kaybolması Margarita için de fantastik bir dünyanın kapısını açıyor. Bu kapıdan merakla geçen Margarita'nın yolu tabi ki Woland ile kesişiyor.**
 - **Sonuç da Margarita ile Wolan' dın yardımı ile bir araya gelir.**

ROMANIN TEMASI

- Bulgakov özellikle 1920 yıllarının, yeni ekonomik evresine geçiş sürecinin yazarıdır ve tema olarak politikayı ve hicivi seçmiştir.
- Bulgakov hiciv çalışmalarında küçük burjuvaziyi, küçük burjuva rejimini, Sovyet bürokrasisini ve toplumun diğer kusurlarının ele almaktadır.
- Devrimden hiciv yoluyla söz eder ve alt üst olan yaşamın korkunç yanlarını dile getirir.
- **Yirminci yüzyılın en büyük romanları arasında ve büyülü gerçekçilikte başyapıt olarak kabul edilegelmiştir**

ROMANIN ARKA PLANI

Çevirmen Mustafa Kemal Yılmaz'ın da belirttiği gibi *Faust*, *İncil*, Paskalya takvimi ve Sovyet gerçekliği hakkında bilgiler romanın bir anlamda arka planını oluşturuyor. Şimdi sırasıyla bu konularla ilgi bilgiler toplayalım

FAUST - ŞEYTAN

- Goethe'nin kendi iç dünyasından ve yaşamından izler taşıyan roman, aslında manzum biçimde bir tiyatrodur. İnsanı simgeleyen Faust'la Şeytanın savaşı anlatmaktadır
- Goethe, ocuk katili Susanna Margaretha'ya karşı açılan dava sürecinden etkilenerek, 1770 yılında Faust çalışmasına başlamıştır (idamı Goethe'yi muhtemelen etkilemiştir),

Faust Kahramanları (Kişileri)

- **Faust:** Hukuk, felsefe, tıp ve ilahiyatla ilgilenen, doktorasını yeni bitirmiş bir kişidir. Ancak düşüncelerinde ilahî olana karşı şüpheler vardır. Gençliğinde var olan huzur ve manevi rahatlığı artık kaybetmiştir. Çekingen mizaçlı, ama genelde iyi yürekli bir insandır.
- **Mefistofeles:** (Şeytan) Faust'u yoldan çıkarmak için her şeyi deneyen şeytandır. Ona çeşitli biçimlere girerek görünür. Kadın, içki, büyü gibi yöntemlerle insanları tanrıdan uzaklaştıran, ayağından sakat biridir.

İNCİL

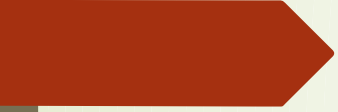
- **Kudüs, Yeruşalim, Vali Pontus Pilatus ile okuyucuyu 2000 yıl öncesine götürür**
- **İsa'nın çarmıha gerilmesinde istememesine rağmen büyük rolü olan vali Pontius Pilatus Ustanın romanında İncil'e de yer verir.**

Rusya, Sovyet gerçeği

- Bulgakov, ülkesinin trajik durumunu, iç savaşı ve Rus aydınlarının yaşadığı zorlukları anlatır. İnsanları ölüme götüren bürokrasi olgusunu vurgular.
- Kudüs'te Yeruşelim'deki karmaşa ve Moskova'daki karmaşa ya benzemektedir
- Stalin döneminin fantastik bir panoramasını çizer. Toplumsal eleştiri romanının merkezine yerleşmiştir
- **Korku ve yöneticilerin kişisel çıkarlar egemendir.**
- Sovyet bürokrasisini eleştirdi; bu nedenle Sovyet otoriteleriyle pek çok kez karşı karşıya geldi, yazdıkları sansürlendi

PASKALYA TAKVİMİNİN ZAMAN ÇİZELGESİ

- **Paskalya terimi İbrânîce “geçiş” anlamındaki pesahtan (Türkçe’de fısıh) gelir.**
- **Hız. İsa’nın diriliş kutlamaları .**
- **Usta ve Margaritanın da şarap içerek önce ölmeleri daha sonra ikinci şarap ile dirilmeleri usta ve margarita da Paskalyayı anlatmaktadır.**

ROMANIN KARAKTERLERİ (KUDÜS DE VE MOSKOVA DA)

KUDÜS DE

Yahudiye'nin beşinci valisi **Pontius Pilatus**; Yahudiye medeniyetten yoksun bir yerdi.

İsa yı istemese de asmak zorunda kalır. **Pilatus** doğru olanı yapmak istemiş olabilir, ancak o mevkisini korumayı ve kalabalığı hoşnut etmeyi de istiyordu.

- **İyeşua (İsa)** İyimserdir , hakikati savunur
- **AfraniUS**; Bulgakov'un romanında ki gizli servis başı ile benzerlik gösterir.
- **Matta Levi**; Matta, İsa'nın on iki havarisinden birisi ve Yeni Ahit'i oluşturan dört İncil'den **Matta** İncilinin yazarıdır.

MOSKOVADA Kİ KARAKTERLER

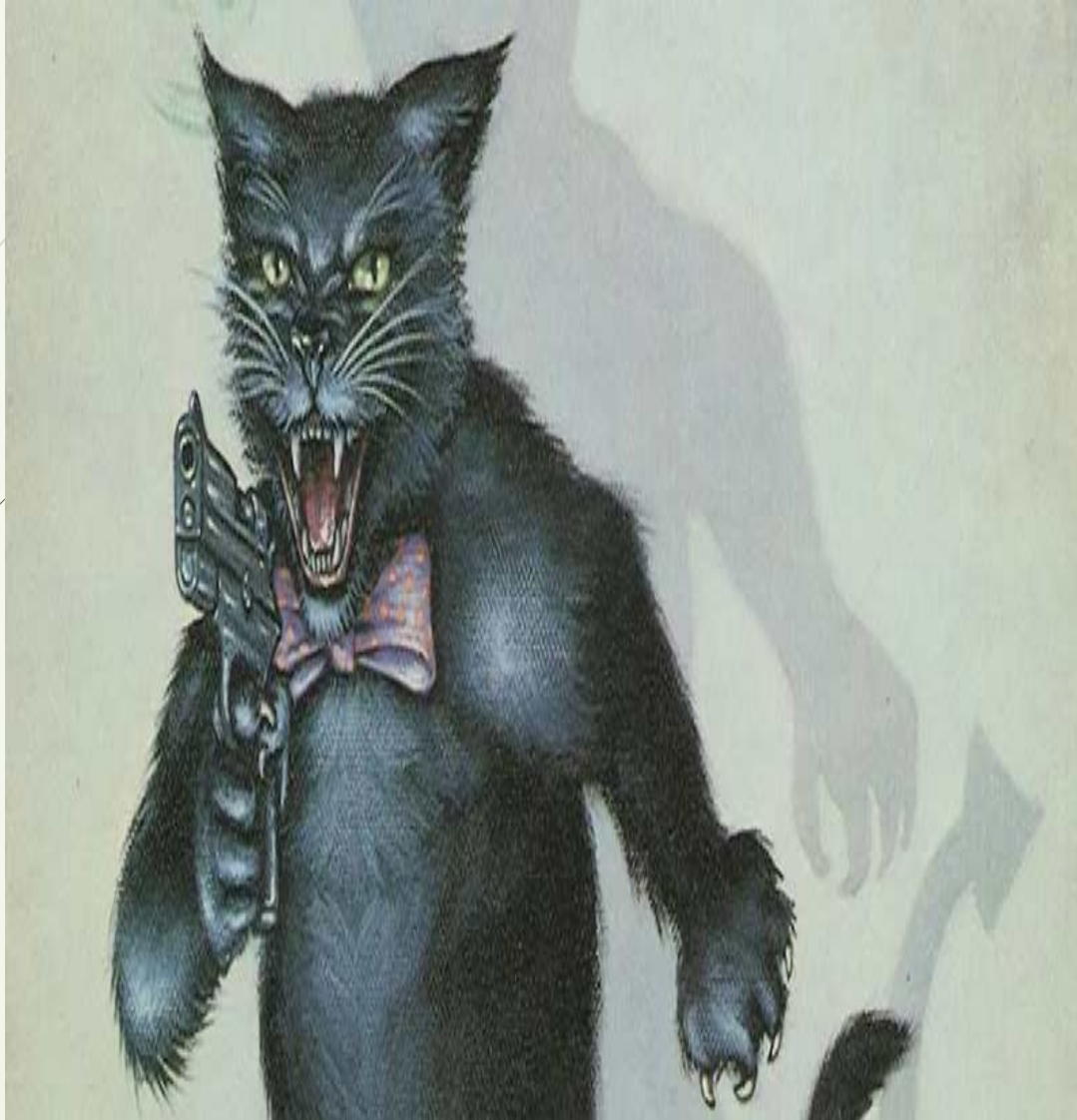
- Profesör Waland: Şeytan Goethe'nin şeytanından Mefistofeles den alınmıştır. Romanda çeşitli karakterleri canlandırır. Sahnede seyircilere (Sa: 151-152) Şu soruyu sorar;

«Dış görünüş itibarı ile şehir çok değişmiş, bu şehirlilerin içi değişmiş mi?»
Sahte giysi ve paralarla içinin değişmediğini halka göstermeye çalışır.

- Korovyevev ,Fagot; Şeytanın etrafındakilerden biridir.
- Begamot, Tevrat'ta insanların baş edemediği iki canavardan biridir. Burada bir erkek kedi olarak görülür.
- Azazello: Tevrat'ta erkek keçi adı , romanda ise kostümünü çıkarınca çöl şeytanı olmaktadır.
- Margarita: Romanın ana karakterlerinden biri(inci tanesi anlamındadır.)

Cesareti ve özgürlüğü temsil eder. Yazar romanda son eşinin özelliklerinden yararlanmıştır.

- Usta: Romanın içinde romanın yazarıdır. Mihail Bulgakov ile benzerlikleri vardır

BEGAMOT

BÖLÜMLERİ

- Roman kitap da iki kısım şeklinde yazılmıştır.
- Birinci kısımda 20. yüzyılda Moskova ve şeytan teması işlenmiştir ve 18 bölümden oluşmaktadır.
- İkinci kısım ise ağırlıklı olarak Margarita , Şeytan Woland'ın Sovyetlerin olumsuz yönlerini gösterdikten sonra , olumlu bir tutum içine girerek Margarita ve Usta'yı buluşturması işlenir

ANLATIM BİÇİMİ

- Yazar anlatım dili olarak ben ve o dilin i(birinci ve üçüncü şahıs dilini) seçmiştir.
- Zaman zaman değiştirmekle birlikte –o- anlatımı ağırlıklı bir dil kullanmıştır.
- Olaylar çoğunlukla diyaloglarla anlatılmıştır.
- Zaman zaman içe bakış yöntemi ve olayları öncesi ve sonrası ile anlatarak tanrısal yöntemi de kullanmıştır.

SORULAR

- Daha önce bu kitabı okumuş muydunuz?
- Romanı okurken hangi güçlükleri yaşadınız?

**Mihail Bulgakov Müzesi (*Bulgakov Evi*),
ailesinin Kiev'deki evinin bir edebi müzeye
dönüştürülmesiyle oluşturulmuştur.**

